

Zij pleit tegen geweld, maar geldt als antisemiet en terrorist

Palestijns Knesset-lid Hanin Zoabi krijgt ook in Nederland weinig gehoor

Begin november was Hanin Zoabi in Nederland, onder meer om te spreken op de Kristallnacht-herdenking bij het monument voor het joodse verzet. Al bij voorbaat werd er tegen haar gedemonstreerd. Maarten Jan Hijmans hielp haar bezoek te organiseren en sprak met haar in de marge van haar optredens.

Maarten Jan Hijmans

‘Tijdens de Kristallnacht werden duizenden winkels en eigendommen van joden en honderden synagogen vernield en platgebrand door Duitse bruinhemden.

Misschien was de meerderheid van de Duitsers het er niet mee eens, maar ze hielden zich stil. Wanneer in Israel twee kerken en tientallen moskeeën in vlammen opgaan en honderden Israelische supporters van Beitar na iedere voetbalwedstrijd “Dood aan de Arabieren!” roepen, wanneer een gezin levend wordt verbrand, als een jongen van vijftien jaar levend wordt verbrand, blijft de meerderheid zwijgen, al zijn ze misschien geschokt. (...) De Kristallnacht kwam niet zomaar uit het niets uit de lucht vallen, het was het product van een ontwikkeling die al langer aan de gang was. En wij kunnen in Israel zien dat daar de laatste jaren een vergelijkbare ontwikkeling gaande is.’

Dit is een – verkort – citaat van Hanin Zoabi, Palestijns lid van het Israelische parlement. Zij was hier op uitnodiging van het ‘Platform Stop Racisme en Uitsluiting’. Het platform houdt die Kristallnacht-herdenkingen al jaren (vroeger onder de naam van Nederland Bekent Kleur), maar de laatste paar jaar is er steeds iets om te doen. De vertegenwoordigers van ‘officieel’ joods-Nederland vinden namelijk dat de herdenking alleen moet herdenken. En niet, wat het Platform Stop Racisme en Uitsluiting ook doet, wijzen op – en waarschuwen voor – hedendaagse uitingen van racisme.

Dit jaar waren die protesten heviger

dan ooit. Verwijten werden geuit dat de herdenking ‘antisemitisch’ zou zijn en dat er een ‘terroriste’ aan het woord was gelaten. Maar dit jaar werd dan ook – voor het eerst – het onderwerp Israel ècht ter sprake gebracht. En nog wel door Hanin Zoabi, het veelbesproken Palestijnse lid van de Israelische Knesset.

Hanin Zoabi kwam in het parlement in 2009 voor de partij Al-Tajamm’u al-Watani al-Dimoqrati, Nationaal Democratische Assemblee of Balad in het Hebreeuws. Tegenwoordig is Balad opgegaan in de Verenigde Arabische Lijst. Al een jaar nadat zij aantrad kwam zij al uitgebreid in het nieuws, omdat zij aan boord van het Turkse schip Mavi Marmara meevoer met de Gaza Flotilla, die probeerde de blokkade van Gaza te breken. Het schip werd ten koste van negen Turkse doden door de Israelische marine geënterd. Er werd schande gesproken van haar aanwezigheid op de flotilla en er werd geprobeerd haar van nieuwe verkiezingen uit te sluiten, wat het Israelische hooggerechtshof voorkwam. Nog twee keer erna werd haar uitsluiting uit de Knesset geëist, en telkens werd dit tegengehouden door het hof.

Controversieel

Hanin Zoabi, een frêle, ietwat verlegen vrouw van 46, niet veel groter dan 1.60 meter, is een controversieel, en door velen gehaat parlamentslid. Ze is niet bang controversiële acties te ontplooiën, houdt

zich wel strikt aan de letter van de wet, maar noemt intussen steeds man en paard. ‘Alle feiten die ik noem kunnen worden gecontroleerd’, riep zij uit tijdens haar optredens in Nederland. Maar omdat zij met die feiten heilige joodse huisjes niet ontziet, is zij wel steeds het middelpunt van heftige kritiek. Ook haar Kristallnacht-toespraak in Amsterdam haalde weer alle Israelische kranten, met (zie onder meer Jedit Achronot) de aantekening dat zij ‘Israeli’s met nazi’s vergeleek’. Waar in Israel nauwelijks oog voor was, was dat zij tegelijk wel degelijk een pleidooi hield voor een vreedzame samenleving van joden en Palestijnen met de woorden: ‘Wat van de onderdrukking, vervolging, verdrijving en het vermoorden van de joden van Europa zou moeten worden geleerd en begrepen, is dat de joodse bevolking van Israel niet een geprivilegieerde positie zou moeten hebben, maar dat we samen moeten leven op voet van gelijkheid.’

Onder vier ogen voegde zij eraan toe dat zij blij en dankbaar was geweest dat ze was uitgenodigd om in een officiële setting haar afkeer van antisemitisme en de jodenvervolgung kenbaar te maken. ‘Wij krijgen die gelegenheid nooit, zeker niet in Israel, maar ook niet daarbuiten,’ zei zij. En inderdaad, Palestijnen zijn waarschijnlijk voor veel mensen zo’n beetje het enige volk ter wereld dat bij een herdenking van de jodenvervolgung niet welkom is. Wijlen de schrijver en Midden-Oostenkenner Edward Saïd had

er ook last van dat hij door sommigen niet serieus werd genomen als hij zich onomwonden tegen antisemitisme keerde.

Intimidatie werkt

Ongetwijfeld is dat ongemakkelijke gevoel omtrent Palestijnen één van de redenen waarom er vanuit officiële joodse kringen zo fel op Zoabi's komst werd gereageerd, met verdachtmakingen dat zij 'joodsongvriendelijk' zou zijn of terreur zou steunen. Die golf van boze joods reacties was ongetwijfeld ook een belangrijke reden waarom praktisch geen krant in Nederland de moeite nam haar te interviewen of weer te geven wat zij had gezegd. Intimidatie werkt. Het is tenslotte best griezelig om je te encanaileren met iemand die van antisemitisme en terrorisme wordt beschuldigd.

Gevraagd of zij zelf niet ook vond dat zij misschien door haar felheid aan die reacties had bijgedragen, zei zij twee dingen. Ten eerste dat zij haar schouders ervoor ophaalt, omdat het niet gaat om hoe zij het zegt, maar om wát zij zegt, en dat ongeveer alles meteen toch als hetze of als antisemitisch wordt aangemerkt. En ten tweede dat het in Israel alles wat Palestijns is hoe dan ook controversieel is: 'Van degenen die in 1948 niet waren verjaagd - en dat waren alleen de allerarmsten en minst ontwikkelden - werd aangenomen dat ze hun identiteit in de loop der jaren wel zouden vergeten. We werden daarom - en worden steeds - 'Arabieren' en niet 'Palestijnen' genoemd. Wij leren onze eigen geschiedenis niet. Wij worden geacht onderontwikkeld te zijn. Ik leerde eertijds op school dat het feit dat ik op school zat te danken was aan de joden, omdat die voor het eerst scholen voor ons hadden gebouwd. We worden geacht niet echt onszelf te zijn. En daarom wordt alles waaruit een Palestijnse identiteit spreekt meteen als een provocatie beschouwd.'

Kritische geluiden die ook werden gehoord waren dat Zoabi geen expliciete veroordeling van Palestijns geweld had laten horen. Niet erg to the point, die kritiek, want in haar Kristallnacht-toespraak had zij uitdrukkelijk gezegd dat verzet tegen Israelische discriminatie of tegen de bezetting geweldloos diende te zijn en binnen de kaders van het internationale recht moest blijven. Bij haar twee

andere openbare optredens zei zij hetzelfde.

Gelijke behandeling

Tijdens de eerste van die twee, in CREA, gaf zij een uiteenzetting van de tachtig discriminerende wetten waar Palestijnen in Israel mee te maken hebben - zoals dat inwoners van een dorp een nieuwe Palestijnse bewoner kunnen weigeren. 'Stel je voor dat een commissie van een dorp in Nederland joden zou mogen weigeren om er te komen wonen.' Ze noemde ook het feit dat de Israelische politie niet verplicht is opening van zaken te geven over een arrestatie als er een 'veiligheidsaspect' in het geding is. Tijdens dezelfde avond maakte zij duidelijk dat het streven van haar partij vooral gericht is op het uitbannen van zionistische voorrechten voor joden, het 'de-zioniseren' van de Israelische samenleving, en het creëren van een democratische samenleving waarin joden en Palestijnen gelijkwaardig zijn.

Nog duidelijker was zij de volgende avond bij de organisatie Emcemo voor een gehoor van vooral Marokkanen. Daar legde zij in het Arabisch uit wat de filosofie was van haar partij. Die is gebaseerd op de bijzondere plaats die de Palestijnen van '48 (de Palestijnen in Israel die in de oorlog van 1948 niet zijn weggejaagd of gevlucht en hun nazaten) innemen te midden van de totale gemeenschap van Palestijnen, die in drieën is verdeeld: de Palestijnen '48, die van '67 (Gaza en de Westelijke Jordaanoever), en de Palestijnen van elders, ook wel de

'Palestijnse diaspora' genoemd. De Palestijnen van '48 kunnen met die andere Palestijnen niet of nauwelijks contact hebben - en mogen dat ook niet.

Die Palestijnen van '48 mogen dan geïsoleerd zijn van de rest, zo is de gedachte van de Tajammu, ze nemen wel een unieke sleutelpositie in, doordat ze de enigen zijn die in Israel zelf kunnen ijveren voor een mentaliteitsverandering, zodat Israel de voorkeursbehandeling voor alleen joden zou laten vallen en - hopelijk - met andere ogen leert kijken naar het verleden. En naar wat Israel, zoals Zoabi zegt, 'in de naam van het zionisme de Palestijnen heeft aangedaan'. 'Alleen als dat gebeurt, als er werkelijk een mentaliteitsverandering plaatsvindt, wordt een oplossing mogelijk van het Israelisch-Palestijnse probleem', zegt zij.

Later, in de kroeg bij een glas wijn, vertelt zij dat het deze filosofie was die haar naar de politiek trok, iets wat zij aanvankelijk helemaal niet van plan was. Sinds 2009 zijn zij en haar collega Jamal Zahalka degenen die denkbeelden over een Israelische maatschappij waarin alle burgers gelijkwaardig zijn uitdragen.

Het is die boodschap die volgens haar de felle reacties oproept. 'Kritiek op de ongelijkheid van de maatschappij is ook de meest doeltreffende maatschappijkritiek, in Israel' zegt zij. 'Bij kritiek op het vele geweld, is er altijd wel een weerwoord, bijvoorbeeld dat het om terroristen ging of iets dergelijks. Maar de kritiek dat Israel geen democratie is, is echt het enige waartegen ze geen enkel verweer hebben.'